

Kaupunginhallitus 11.01.2021 § 7

§ 7

Perusopetuksen poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen mahdollistaminen tartuntatautilain 58 §:n tilanteissa

Valmistelijat / lisätiedot:
Pesonen Tiina
Leino Virpi
Turunen Topi
Yli-Koski Elina
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus Kaupunginjohtaja Mäkelä Jukka

Kaupunginhallitus päättää, että tartuntatautilain 58 §:n mukaisesti alueen oppilaitosten tilojen sulkeminen tai osittainen sulkeminen on mahdollista edellyttäen, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi.

Tämä päätös on voimassa 11.1.-10.2.2021. Toimenpiteet on heti lopetettava, kun tartunnan vaaraa ei enää ole.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

1. Tartuntatautilaki

Tartuntatautilain (1227/2016) 58 §:ssä määrätään laajaan tartunnanvaaraan liittyvistä toimenpiteistä, joista päättää kunnan tartuntataudeista vastaava toimielin. Espoon kaupungin hallintosäännön mukaan tartuntatautilain tarkoittama kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin on kaupunginhallitus.

Tämän päätöksen tarkoituksena on mahdollistaa perusopetuslain 20 a §:n mukaisista poikkeuksellisista opetusjärjestelyistä päättäminen. Mahdollinen siirtyminen poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin tehdään tästä päätöksestä erillisessä päätöksenteossa. Siirtyminen poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin edellyttää aina välttämättömysharkintaa, joka tehdään perusopetuslain esitöiden mukaan yhteistyössä kunnan epidemiologisen toiminnan kanssa.

Tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaan, kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi päättää alueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavat päätökset silloin, kun ne ovat tarpeen usean kunnan alueella.

Tartuntatautilain edellä tarkoittamat kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaavan toimielimen päätökset tehdään enintään yhden kuukauden ajaksi. Toimenpiteet on heti lopetettava, kun tartunnan vaaraa ei enää ole.

Tartuntatautilain 91 §:n mukaisesti ko. lain 58 §:ssä tarkoitettu päätös voidaan panna täytäntöön heti muutoksenhausta huolimatta.

2. Perusopetuslain 20 a §:n mukaiset poikkeukselliset opetusjärjestelyt

Perusopetus on lähtökohtaisesti lähiopetusta. Perusopetuslain 30 §:n mukaisesti opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Perusopetuslain 29 §:n mukaisesti oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Perusopetuslakia on väliaikaisesti muutettu siten, että siihen on lisätty 20 a §, joka mahdollistaa poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymisen. Laki oli aluksi voimassa ajalla 1.8.2020 - 31.12.2020 ja sen voimassaoloa on jatkettu 31.7.2021 asti. Lain tarkoituksena on ehkäistä koronaviruksen leviämistä, lieventää siitä koituvia haittoja sekä turvata perusopetuslain mukaisen opetuksen turvallinen järjestäminen.

Perusopetuslain 20 a §:n mukaan, jos opetusta ei tartuntatautilain 58 §:n nojalla annetun päätöksen johdosta voida järjestää turvallisesti lähiopetuksena koulussa tai muussa opetuksen järjestämispaikassa, voidaan opetuksessa siirtyä opetuksen järjestäjän päätöksellä poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin, jos se opetuksen järjestämiseksi on välttämätöntä. Oppilaan oikeus opetukseen tulee turvata myös poikkeuksellisten opetusjärjestelyiden aikana perusopetuslaissa tai sen nojalla säädetyn tai määrätyn mukaisesti.

Poikkeuksellisten opetusjärjestelyiden aikana opetusta järjestetään osittain tai kokonaan muuna kuin lähiopetuksena etäyhteyksiä hyödyntäen. Poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymistä koskeva päätös voidaan tehdä enintään yhdeksi kuukaudeksi kerrallaan.

Opetuksen järjestäjän päätös poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymisestä voi koskea esimerkiksi yksittäistä koulua tai kaikkia opetuksen järjestäjän kouluja tai toimipisteitä. Poikkeukselliset opetusjärjestelyt eivät kuitenkaan voi koskea esiopetuksen oppilaita, perusopetuksen 1 - 3 vuosiluokkien oppilaita, erityisen tuen päätöksen saaneita oppilaita, pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaita eikä valmistavan opetuksen oppilaita. Näiden oppilaiden opetus järjestetään lähiopetuksena.

Päätöksen poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymisestä tekee opetuksen järjestäjä. Espoon hallintosäännön mukaan opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta sekä Svenska rum -lautakunta päättävät asiasta, elleivät siirrä päätösvaltaa viranhaltijalle.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta sekä Svenska rum- lautakunta ovat siirtäneet em. päätösvallan sivistystoimen johtajalle 31.7.2021 asti.

Peruskoulujen varautuminen poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin

Perusopetus järjestetään lähtökohtaisesti lähiopetuksena. Opetuksen järjestämisessä tulee huomioida Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ja opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) suositusohje opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjille koronavirusepidemian aikana. Myös Opetushallitus (OPH) on antanut ohjeita opetuksen järjestämiseen 1.8.2020 alkaen.

Espoon kouluissa on lukuvuoden alussa tehty koronaepidemian leviämistä ehkäiseviä ratkaisuja, toimenpiteitä ja suunnitelmia koulun omat tilat ja olosuhteet huomioiden, jotta opetustilanteiden ja koko koulupäivän turvallisuus voidaan taata. Ratkaisut ovat koskeneet muun muassa koulupäivän rakennetta, välitunti- ja ruokailujärjestelyjä sekä koulun ulkopuolella toteutettavaa opetusta ja yhteistyötä kotien kanssa. Tärkeää on hyvästä käsihygieniasta ja riittävästä turvaväleistä huolehtiminen.

Mikäli oppilas on tartuntatautilääkärin päätöksellä määrätty karanteeniin, oppilaalla on tehty karanteenin ajaksi perusopetuslain 18 §:n mukainen päätös erityisistä opetusjärjestelyistä, jolloin opetus on järjestetty etäyhteyksiä hyödyntäen. Vastaava päätös on voitu tehdä myös huoltajan hakemuksesta, jos oppilas tai hänen perheenjäsenensä kuuluu riskiryhmään.

Koulut ovat varautuneet poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymiseen. Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen aikana pääsääntö on lähi- ja etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen vuorottelu (ns. hybridimalli). Vuorottelulla saadaan väljyyttä opetustilojen käyttöön.

Myös poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen aikana lähtökohtana on lähiopetus ja etäyhteyksiä hyödyntävien opetusjaksojen tulee olla mahdollisimman lyhyitä. Opetus tulee toteuttaa yhdenvertaisesti ja mahdollisimman täysimääräisesti.

Etäyhteyksiä hyödyntävässä opetuksessa opetus ja vuorovaikutus tapahtuvat eri- tai samanaikaisesti esimerkiksi digitaalisia välineitä, kuten etäyhteyksiä, verkko-oppimisympäristöjä, sähköisiä alustoja tai digitaalisia viestintävälineitä hyödyntäen. Etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen tulee olla perusopetuslaissa määriteltyä opetusta eikä se tarkoita pelkkien oppimistehtävien antamista.

Oppilaiden mahdollisuudessa käyttää omia laitteita etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen aikana on eroja. Koulut ovat kartoittaneet laitetilannetta yhdessä huoltajien kanssa ja oppilaalla on oikeus saada koululta etäyhteyksiä hyödyntävässä opetuksessa tarvittava välineistö.

Lähiopetuksessa olevien oppilaiden kouluruokailu on koulun tiloissa. Etäyhteyksiä hyödyntävässä opetuksessa olevien oppilaiden ateriat ovat haettavissa joko koulun keittiöltä tai muusta erikseen ilmoitetusta paikasta.

3. Epidemiologiset perustelut

Suomen tilanne

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden SARS-CoV-2:n aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti. Maailman terveysjärjestö WHO on julistanut SARS-CoV-2-viruksen aiheuttaman COVID-19 -taudin pandemiaksi 11.3.2020. Uusia tartuntoja ilmaantuu Suomessa edelleen. Espoon ja Suomen väestöstä valtaosa on yhä altis tartunnalle.

Espoon kaupungin tilanne

Espoo on koronavirusepidemian suhteen leviämisvaiheessa eli korkeimmassa Sosiaali- ja terveysministeriön luokituksen mukaisessa epidemiavaiheessa. Kaupungin sosiaali- ja terveystoimialaan kuuluva tartuntatautiyksikkö seuraa alueen epidemiatilannetta jatkuvasti. Marraskuussa 2020 tautitapausten määrä nousi jyrkästi. Taudin ilmaantuvuus on laskenut marras-joulukuun vaihteen jälkeen mutta on yhä korkea verrattuna kesään ja alkusyksyyn. Esimerkiksi oppilaitoksissa, vapaa-ajan tapahtumissa ja yksityisissä tilaisuuksissa on syksyn aikana tapahtunut useita laajoja joukkoaltistuksia.

Espoon oppilaitosten ja varhaiskasvatuksen tilanne

Espoon kouluissa ja päiväkodeissa on oppilaita/lapsia ja henkilökuntaa yhteensä noin 63 000. Kouluja, lukioita ja varhaiskasvatuksen yksiköitä kaupungissa on yhteensä miltei 350. Altistustilanteet ovat syksyn aikana johtaneet yhteensä yli 6000 lapsen, nuoren ja henkilökunnan jäsenten karanteeniin. Myös jatkotartuntoja oppilaitoksissa on todettu. Kasvomaskien käyttö yläkouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa on todennäköisesti vähentänyt riskejä mutta ei täysin poistanut tartuntojen mahdollisuutta mm. siksi, ettei käyttö ole täysin kattavaa ja ettei kasvomaskia voida käyttää kaikissa tilanteissa kuten ruokailutilanteissa.

Tartuntojen torjuminen oppilaitoksissa ja varhaiskasvatuksessa

Tilanteet, joissa oleskellaan pitkiä aikoja sisätiloissa ilman turvavälejä, ovat omiaan lisäämään tartuntatautien leviämistä. Oireisena ei saa tulla kouluun, ja myös lievien infektio-oireiden tulisi johtaa koronavirustestiin. Lasten kohdalla koronavirustauti on pääsääntöisesti lieväoireinen. Lasten merkitys tartuntojen levittämisessä on yhä jossain määrin epäselvä aihe, mutta on ilmeistä, että ainakin isommat lapset ja nuoret yläkouluissa ja lukioissa voivat levittää tautia kuten aikuiset. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen aineiston mukaan jatkotartuntoja on todettu kaikilla koulutusasteilla varhaiskasvatuksesta toisen asteen koulutukseen.

Espoon tartuntatautiyksikkö suorittaa kaikille koronavirukseen sairastuneille espoolaisille tartunnan jäljityksen, jonka tavoitteena on arvioida tartunnan mahdollista lähdettä ja toisaalta sitä, ketkä ovat altistuneet ko. sairastuneelle ja siten tartuntariskissä. Mikäli koronavirukseen sairastunut on ollut tartuttavuusaikanaan oppilaitoksessa, altistuneet kartoitetaan yhteistyössä oppilaitoksen kanssa. Mikäli kyseessä on yksittäinen tartunta, jonka lähde on kohtalaisella varmuudella osoitettavissa oppilaitoksen ulkopuolelle, muiden lasten ja henkilökunnan suojaamiseksi riittää yleensä altistuneiden asettaminen tartuntatautilain mukaiseen karanteeniin. Tällöin ei-altistuneet luokat tai ryhmät voivat jatkaa lähiopetuksessa. Karanteeniin asetetuille järjestetään etäopetusta.

Mikäli sairastuneita on useita ja/tai tartuntojen epäillään saaneen alkunsa oppilaitoksen tiloissa, tilanne on monimutkaisempi. Tällöin ei voida sulkea pois tilannetta, jossa opiskelijoiden ja henkilökunnan joukossa on oireettomia tai lieväoireisia mutta yhtä kaikki tartuttavia henkilöitä, joita ei ole testattu ja joiden tartunnasta eivät siten ole tietoisia tartuntatautiviranomaiset tai henkilöt itsekään. Tällaisessa tapauksessa altistuneiksi tunnistettujen karanteeni ei ole riittävä toimenpide, koska kaikkia altistuneita ja sairastuneita ei voida varmuudella tunnistaa. Opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuus voidaan tällöin taata parhaiten siirtymällä poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin laajemmin kuin pelkästään tunnistettujen altistuneiden osalta. Mikäli tuntemattomalle tartunnan lähteelle altistunut henkilö muuttuu tartuttavaksi poikkeuksellisen opetusjärjestelyn aikana, hän ei tartuta muita oppilaitoksessa. Poikkeuksellisen opetusjärjestelyn laajuus ja kesto arvioidaan tapauskohtaisesti yhteistyössä tartuntatautiviranomaisen kanssa. Kestoa ei voida automaattisesti johtaa tunnistettujen altistuneiden karanteenien pituudesta.

4. Poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtyminen

Poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtyminen edellyttää, että tartuntatautiviranomainen on tehnyt päätöksen tilojen sulkemista kokonaan tai osittain. Päätösehdotuksessa on määrätty tästä.

Mikäli tämän kaupunginhallituksen päätöksen voimassaoloaikana sosiaali- ja terveystoimi ja sivistystoimi yhteistyössä arvioivat, ettei opetusta voida järjestää jossakin/joissakin kouluissa turvallisesti, voidaan opetuksen järjestäjän erillisellä päätöksellä siirtyä poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin. Poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin voidaan siirtyä vain, jos se on opetuksen järjestämiseksi välttämätöntä.

Kaupunginhallitus on tehnyt vastaavat päätökset 21.9.2020 § 307 (voimassa 21.9.-20.10.2020), 12.10.2020 § 332 (voimassa 21.10.-20.11.2020) ja 9.11.2020 § 372 (voimassa 21.11.-20.12.2020).

Päätöshistoria